

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 5.6.2012
COM(2012) 236 final

2012/0120 (NLE)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

**on the conclusion of the Nagoya-Kuala Lumpur Supplementary Protocol on Liability
and Redress to the Cartagena Protocol on Biosafety**

(Voor de EER relevante tekst)

TOELICHTING

Het Verdrag inzake biologische diversiteit (CBD), dat op 29 december 1993 in werking is getreden, is momenteel het belangrijkste internationale instrument voor het aanpakken van biodiversiteitsvraagstukken. De drie doelstellingen van dat verdrag zijn het behoud van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik van de bestanddelen daarvan en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische rijkdommen.

Bioveiligheid, één van de kwesties die in het verdrag aan de orde zijn, betreft de noodzaak om de menselijke gezondheid en het milieu te beschermen tegen mogelijke nadelige effecten van de producten van de moderne biotechnologie.

De Conferentie van de Partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (COP) heeft op haar in november 1995 gehouden tweede vergadering, overeenkomstig artikel 19, lid 3, van het CBD, voor onbepaalde tijd een ad hoc-werkgroep bioveiligheid ingesteld die werd belast met het opstellen van een ontwerp-protocol inzake bioveiligheid. Daarbij moest specifiek aandacht worden besteed aan grensoverschrijdende verplaatsingen van veranderde levende organismen. Deze werkgroep is tussen juli 1996 en februari 1999 zes maal bijeengekomen.

Het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid bij het Verdrag inzake biologische diversiteit is op 29 januari 2000 aangenomen als een aanvullende overeenkomst bij het CBD en op 11 september 2003 in werking getreden. Deze internationale overeenkomst voorziet in een op het voorzorgbeginsel gebaseerd kader voor veilige overdracht, veilige hantering en veilig gebruik van veranderde levende organismen (VLO's) die zijn voortgekomen uit de moderne biotechnologie en die nadelige gevolgen kunnen hebben voor het behoud en het duurzame gebruik van de biologische diversiteit of risico's kunnen opleveren voor de gezondheid van de mens.

Artikel 27 van het Protocol van Cartagena machtigt de Conferentie van de Partijen die als Vergadering van de Partijen bij het Protocol (COP/MOP) fungeert om tijdens haar eerste vergadering een officieel proces op te starten ter uitwerking van passende internationale voorschriften en procedures op het gebied van aansprakelijkheid en schadeloosstelling voor schade die voortvloeit uit de grensoverschrijdende verplaatsing van VLO's. Daarbij was het de bedoeling dit proces binnen vier jaar (d.w.z. tegen 2008) af te ronden.

Tijdens COP/MOP1, die van 23 tot en met 27 februari 2004 te Kuala Lumpur heeft plaatsgevonden, is voor onbepaalde tijd een ad hoc-werkgroep van juridische en technische deskundigen inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling in de context van het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid ingesteld om de vraagstukken te analyseren, opties uit te tekenen en internationale voorschriften en procedures ter zake voor te stellen.

In mei 2008 is tijdens de in Bonn gehouden COP/MOP4 een politieke doorbraak in de onderhandelingen bereikt, ook al zijn de overeengekomen resultaten er nog niet in een definitieve vorm gegoten. De Partijen hebben daarom afgesproken om tijdens COP/MOP5 te Nagoya, Japan, in oktober 2010 werk te maken van de voltooiing van een juridisch bindend instrument en voorts richtsnoeren inzake wettelijke aansprakelijkheid te ontwikkelen. Dit juridisch bindend instrument, dat in ruime mate geïnspireerd is op de EU-richtlijn betreffende

milieuaansprakelijkheid (RMA)¹, zou nationale instanties de mogelijkheid bieden om op te treden in het algemeen belang en van exploitanten herstelmaatregelen te verlangen wanneer VLO's schade toebrengen aan de biodiversiteit – iets wat met name in veel ontwikkelingslanden een nieuwigheid zou zijn.

De slotonderhandelingen over het juridisch bindend instrument en de richtsnoeren inzake wettelijke aansprakelijkheid werden gevoerd door een groep 'Vrienden van de medevoorzitters' (FoC), waarbij 26 van de 157 Partijen bij het Protocol van Cartagena alsmede adviseurs van andere partijen waren betrokken. De EU beschikte over twee plaatsen aan de onderhandelingstafel. In juni 2007 werd de Commissie formeel door de Raad gemachtigd om als onderhandelaar voor de EU op te treden met betrekking tot het juridisch bindend instrument. Deze machtiging werd na COP/MOP4 verlengd. De onderhandelingsrichtsnoeren werden meermaals verfijnd en instrueerden de Commissie ervoor te zorgen dat de resultaten van de onderhandelingen in overeenstemming waren met de relevante wetgeving van de Unie en met de basisbeginselen van de wetgeving van de lidstaten inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling. Verder moesten zij in de EU kunnen worden toegepast zonder essentiële regels inzake wettelijke aansprakelijkheid te wijzigen of in te voeren.

Op 15 oktober 2010 werd, aansluitend op de definitieve onderhandelingen in Nagoya, tijdens de plenaire zitting van COP/MOP5 een internationale overeenkomst, 'Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid'² genoemd, aangenomen.

Het besluit van COP/MOP5 tot aanneming van het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur roept de partijen bij het CBD op, het protocol zo spoedig mogelijk te ondertekenen en hun akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring dan wel, in voorkomend geval, hun akte van toetreding zo spoedig mogelijk neer te leggen.

Op 20 december 2010 heeft de Raad uiting gegeven aan zijn tevredenheid over de aanneming van het Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur³ en op 11 mei 2011 heeft de Europese Unie het Aanvullend Protocol ondertekend.

In de Europese Unie worden de bepalingen van het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid ten uitvoer gelegd middels de Europese wetgeving inzake bioveiligheid, waarvan de hoeksteen het voorzorgsbeginsel blijft. De bepalingen inzake aansprakelijkheid van het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur worden bestreken door Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade. Die richtlijn stelt een op het 'de vervuiler betaalt'-beginsel gebaseerd kader in dat de vervuiler verplicht te betalen voor de milieuschade die hij heeft veroorzaakt. Nadat die richtlijn op 30 april 2004 van kracht was geworden, beschikten de EU-lidstaten over drie jaar om ze in

¹ Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade.

² http://bch.cbd.int/protocol/NKL_text.shtml

³ Zie de conclusies van de Raad "Verdrag inzake biodiversiteit: resultaat en follow-up van de Conferentie van Nagoya (11-29 oktober 2010)" van 20 december 2010, punt 2.

intern recht om te zetten. In juli 2010 had de laatste lidstaat de omzetting voltooid. De richtlijn milieuaansprakelijkheid is al twee keer gewijzigd, namelijk bij Richtlijn 2006/21/EG betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën en bij Richtlijn 2009/31/EG betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van diverse richtlijnen.

Krachtens artikel 34 van het Verdrag inzake biologische diversiteit kan elk protocol bij dat verdrag door staten en regionale organisaties voor economische integratie worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. Krachtens artikel 34, lid 3, van het verdrag moeten regionale organisaties voor economische integratie de omvang van hun bevoegdheid ter zake van de door het protocol geregelde aangelegenheden aangeven. Om aan deze verplichting te voldoen, heeft de Commissie de aan dit voorstel gehechte verklaring opgesteld.

Overeenkomstig het voorafgaand advies van het Hof van Justitie⁴ dient het besluit over de sluiting van het Aanvullend Protocol te worden gebaseerd op artikel 192, lid 1, van het VWEU in samenhang met artikel 218, lid 6, onder a), van het VWEU.

In het licht van het voorgaande stelt de Commissie voor dat de Raad de voorzitter machtigt de persoon of personen aan te wijzen die bevoegd is/zijn om de akte van goedkeuring van het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur namens de Unie neer te leggen, en hem/hun de nodige volmachten te verlenen.

⁴ Advies 2/2000 van het EHJ, 6 december 2001.

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende de sluiting van het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid

(Voor de EER relevante tekst)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192 in samenhang met artikel 218, lid 6, onder a),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie⁵,

Gezien de instemming van het Europees Parlement⁶,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Artikel 27 van het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid verplichtte de Partijen op de eerste bijeenkomst van de Conferentie van de Partijen die als Conferentie van de Partijen bij het Protocol fungeert, een proces op te starten met betrekking tot de uitwerking van passende internationale voorschriften en procedures op het gebied van aansprakelijkheid en schadeloosstelling voor schade die voortvloeit uit de grensoverschrijdende verplaatsing van veranderde levende organismen.
- (2) In juni 2007 heeft de Raad een besluit vastgesteld waarbij de Commissie gemachtigd wordt om namens de Unie deel te nemen aan de onderhandelingen over aansprakelijkheid en schadeloosstelling wat betreft zaken die onder de bevoegdheid van de Unie vallen, overeenkomstig bepaalde onderhandelingsrichtsnoeren. Deze machtiging is in oktober 2008 verlengd tot de eindfase van de onderhandelingen.
- (3) Tijdens de vijfde Conferentie van de Partijen die als Conferentie van de Partijen bij het Protocol fungeert, welke werd gehouden te Nagoya, Japan, heeft de EU op 11 oktober 2010 unaniem haar steun uitgesproken voor het definitieve compromis over het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling, nadat was gebleken dat dit voldeed aan de overeengekomen EU-standpunten en aan de onderhandelingsrichtsnoeren die de Commissie had gekregen.

⁵

⁶

...
...

- (4) Op 15 oktober 2010 werd op de laatste plenaire zitting van COP/MOP5 het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid aangenomen.
- (5) De Raad betuigde op 20 december 2010 zijn instemming met de aanneming van het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur.
- (6) Overeenkomstig een besluit van de Raad van 6 mei 2011⁷ is het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid op 11 mei 2011 door de Unie ondertekend onder voorbehoud van de sluiting ervan op een latere datum.
- (7) Krachtens artikel 34 van het Verdrag inzake biologische diversiteit kan elk protocol bij dat verdrag door staten en regionale organisaties voor economische integratie worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd.
- (8) Het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid draagt bij tot het bereiken van de doelstellingen van het milieubeleid van de Unie. Derhalve dient dit protocol zo spoedig mogelijk namens de Unie te worden gesloten.
- (9) De overeenkomst dient namens de Europese Unie te worden goedgekeurd,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Het Aanvullend Protocol van Nagoya-Kuala Lumpur inzake aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid wordt hierbij namens de Unie goedgekeurd.

De tekst van de overeenkomst is aan dit besluit gehecht.

Artikel 2

De voorzitter van de Raad wijst de persoon aan die gemachtigd is om namens de Europese Unie de in artikel 18 van de overeenkomst genoemde akte van goedkeuring neer te leggen, waarmee de instemming van de Europese Unie om door de overeenkomst gebonden te zijn tot uiting wordt gebracht. Deze akte van goedkeuring wordt tegelijk met die van de lidstaten neergelegd. Tegelijkertijd legt de aangewezen persoon de in de bijlage bij dit besluit opgenomen verklaring neer overeenkomstig artikel 34, lid 3, van het Verdrag inzake biologische diversiteit.

⁷ Nog niet gepubliceerd besluit.

Artikel 3

Dit besluit wordt bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE

VERKLARING VAN DE EUROPESE UNIE OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 34, LID 3, VAN HET VERDRAG INZAKE BIOLOGISCHE DIVERSITEIT

De Europese Unie verklaart dat zij, overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 191, bevoegd is om toe te treden tot internationale overeenkomsten, en om de daaruit voortvloeiende verplichtingen na te komen, die bijdragen tot de verwezenlijking van de volgende doelstellingen:

- behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu;*
- bescherming van de gezondheid van de mens;*
- behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen;*
- bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen, met inbegrip van klimaatverandering.*

Voorts stelt de Europese Unie maatregelen op EU-niveau vast op het gebied van justiciële samenwerking in burgerlijke zaken met het oog op de goede werking van haar interne markt.

De Europese Unie verklaart dat zij met betrekking tot alle onder dit protocol vallende zaken reeds wettelijke instrumenten heeft vastgesteld die bindend zijn voor haar lidstaten.